

imajo glede obiskovanja šole posebne olajšave, je za ta specialni primer veljavna izjema, ki se ne sme analogno uporabiti, kadar gre za ustanovitev nove šole. (Razsodba upravnega sodišča z dne 28. julija 1893, št. 2323, B. št. 7347).

Pač pa se ne smejo všteti tisti šoloobvezni otroci, ki so po zakonu oproščeni obiskovanja javne šole. To so po § 23. drž. šolskega zakona vsi tisti otroci, ki obiskujejo višje šole, ali obrtne ali kmetijske šole, oziroma strokovne tečaje, dalje vsi tisti otroci, ki zaradi telesnih ali duševnih hrb ne morejo hoditi v šolo, ali pa vsi otroci, ki se uče doma ali po zasebnih učiliščih. Ker šolski zakon vse te otroke sam oprošča obiskovanja javne ljudske šole, je pač naravno, da se jih ne sme računati, če gre za vprašanje, ali se mora ustanoviti javna ljudska šola ali ne.

Pravico do javne ljudske šole imajo, tega ni treba posebe poudarjati, samo avstrijski državljani. Avstrijski državljani imajo pravico do šole brez ozira na to, ali so občini tiste občine, kjer se naj ustanovi šola, ali ne. — Po določilih občinskih redov nimajo občine — razen, kjer zakon določa izjemo pravice, zabraniti vnanjem prebivanju na svojem ozemlju. Iz tega izhajamo, da se mora pri ugotovitvi potrebe nove javne ljudske šole upoštevati ne samo otroci občanov, temveč tudi otroci tistih vnanjcev, ki v občini prebivajo. (Razsodba upr. sodišča z dne 7. junija 1901, št. 4494, B. št. 382). — Koliko časa že bivajo vnanji v občini, oz. koliko časa bo trajalo njihovo bivanje v občini, je povsem nerelevantno. (Razs. upr. sodišča z dne 7. junija 1913, št. 6182, B. št. 9648). — Razen spredaj omejenih izjem se morajo torej upoštevati vsi šoloobvezni otroci avstrijskih državljanov, najsi so občinci ali pa vnanji.

Merodajni moment je, da otrok v šolskem okolišču prebiva. Otroci, ki ne prebivajo v šolskem okolišču, temveč se v njem nahajajo le začasno, se ne smejo vračunati v število učencev, ki je merodajno, ali se mora ustanoviti nova šola ali ne.

Kako je umevati izraz „prebivati“? — Da raztolmačimo pravilno ta izraz, je treba, da ugotovimo namen zakonodajalcev. Po §§ 9. in 10. zgoraj navedenih deželnih šolskih zakonov se mora za vsako novo ustanovljeno novo javno ljudsko šolo določiti šolski okolišč. Predmet vžolanja, ki o njem govori § 9. in 10., je ugotovitev šolskega okolišča. Vsaki šoli se pridele posamezni kraji, krajni deli ali hiše, ne pa določene osebe. Za namen vžolanja označuje § 10., da se omogoči vsem v šolskem okolišču prebivajočim šoloobveznim otrokom sprejem v šolo. Ako določa dalje § 11., da se sme zunaj šolskega okolišča prebivajočim otrokom dovoliti sprejem v šolo le pogojno, potem je treba iz besedila §§ 10. in 11. izvajati, da se sme otrokom, ki prebivajo v šolskem okolišču, pristevati samo tiste otroke, ki redno in trajno prebivajo v šolskem okolišču. O tistem pravimo, da prebiva v kraju, ki se je v njem naselil z namenom, da trajno ostane. Izraz „prebivati“ je torej umevati tako, kakor izraz „prebivati“ v § 66. sodnega pravilnika z dne 1. avgusta 1895, drž. zak. št. 111. (Razs. upr. sodišča z dne 19. februarja 1902, št. 1653, B. št. 860). — Kdor se v šolskem okolišču nastani samo za čas šolskega pouka z namenom, da obiskuje šolo, o tem se pač ne more soditi, da se je v šolskem okolišču naselil z namenom, da v njem trajno ostane.

Nasprotovalo pa ne bi samo besedilo §§ 10. in 11. deželnih šolskih zakonov, temveč tudi pravilo § 62. državnega šolskega zakona in pa določilo člena 5. zakona z dne 25. marca 1862, drž. zak. št. 18 (državni občinski zakon), ako bi se nuprilo občini breme za šolske namene edinole zaradi tega, ker pošiljajo svoje otroke v šolo vnanji, ki nimajo svojega rednega bivališča v občini. Po § 62. državnega šolskega zakona morajo občine skrbeti za potrebne šole. V področje občine segajo samo tiste zadeve, ki se tičejo v prvi vrsti njenega lastnega interesa in ki jih more občina v svojem območju z lastnimi močmi poskrbeti in izvršiti. Nedvomno je, da bi se občini nuprilo neopravičeno breme, ako bi morala ustanoviti šolo zgolj zaradi tega, ker so se pri določitvi števila šoloobveznih otrok upoštevali otroci, ki ne spadajo v šolski okolišč, temveč so v občini samo v ta namen, da obiskujejo šolo. (Razs. upr. sodišča z dne 9. novembra 1898, št. 5415, B. št. 12.129.)

Za otrokovo redno prebivališče je praviloma smatrati prebivališče njegovih staršev. — Ako prebivajo starši v šolskem okolišču, se mora njihov otrok upoštevati, pa najsi so tudi vnanji; ako pa ne prebivajo starši v šolskem okolišču, potem se njihov otrok ne sme vračunati, kadar se ustanavlja nova šola.

Drugače je seveda, ako ima otrok v šolskem okolišču, ločen od svojih staršev, svoje lastno trajno bivališče. To se dogaja,

ako pošljejo starši, ki morajo zaradi pridobitnih ali rodovinskih razmer živeti ločeno od svojih otrok, svoje otroke v drug kraj z namenom, da otroci ondi trajno ostanejo. V tem primeru imajo starši zase in otroci zase lastno prebivališče. To se sicer ne godi pogostoma, vendar je možno. Če ima od svojih staršev ločen otrok v šolskem okolišču za svojo osebo trajno prebivališče, ga bo seveda upoštevali, ker se ugotavlja število šoloobveznih otrok. Ako otrok ne živi skupaj s svojimi starši v šolski občini, je treba torej vse: ugotoviti, ali ima otrok v šolski občini svoje prebivališče ali ne. Če stanuje otroci samo začasno v občini, ali če so se v šolski občini naselili zgolj zaradi tega, da hodijo v šolo, in da se po končani šoli zopet vrnejo na svoje pravo bivališče, potem njihove samočasne navzočnosti v občini ne bo smatrati za redno prebivanje, ki edino odločuje, ali je otroka pri ustanovitvi šole treba upoštevati ali ne.

Za bivališče otrok, ki so jim pomrli starši, je smatrati tisti kraj, kjer jih je nastanil njihov varuh z namenom, da v njem trajno ostanejo. (Razs. upr. sodišča z dne 19. februarja 1902, št. 1653, B. št. 860.)

(Dalje.)

Književnost.

„Ljubljanski Zvon“. Vsebina aprilskega zvezka: 1. Iv. Albreht: Večerna molitev. — V svet. 2. Fr. Albreht: Pojdi z menoj! 3. Dr. Ivo Sorli: Štefan Zaplotnik. (Dalje.) 4. Fr. Albreht: Notturmo. 5. Dr. Pavelj Grošelj: Astronomske pomenke. (Dalje prih.) 6. Fr. Albreht: V polnoč gredo ure. 7. Josip Ribičič: Razvaline. (Konec.) 8. Ivan Podrobnik: Iz za zaves. (Dalje.) 9. Književna poročila. Dr. Ivan Podrobnik: Silvin Sardenko, Nebo žari. Pesmi. — Dr. Fr. Ilešič: Publikacije „Jugoslovanske akademije znanosti in umjetnosti“ v Zagrebu za leto 1915. — Pav. Flerč: Otto Hauser, Die Lyrik des Auslands seit 1800. — Popravek.

Fran Marolt: Slovenske vojaške narodne pesmi. Izdal in založil Fran Marolt, učitelj v Ljubljani. Lična knjižica nam podaja na 71. straneh vojaške pesmi, 35 narodnih in 7 umetnih kot dodatek. To so moški zbori, da je kar veselje. Uvaja se krasna zbirka s koračnico „Slovenski fantje smo z Loža doma“, rano se vrste stare znanke od štirih soldatov, ki pridejo po fantiča, od pobiča starega šele 18 let, „oblaki rdeči so“, kaj si je izmislil naš cesar, naš kralj“ itd. Sodelovali so pri prireditvi znameniti glasbeniki. Tako je harmonizacija dobila nekaj posebnega. Osobito simpatična je samostojna ureditev obeh basov, ki imajo čisto popolnoma samostojne arije; primerjaj: „Regiment po cesti gre“, „Tam za laškim gričem“, „Barka zaplaval“ itd. Zunanja oblika je brez napake, za delo, ki je delano na roko (avtogram), naravnost znamenita. Edino na 12. strani je na kamenu ostal v 3 taktu prvga basa f, kar si pa mora vsak, kdor le malo note pozna, takoj sam dopolniti. Na zadnjih 20 straneh so znani krasni moški zbori: Volaričev: „Za dom med bojni grom“, „Zbogom dom, predragi brat“, „Izbrani smo junaki mi“, Ipavčev: „Kaj bliska se v jasnem“, Nedvedov: „Na straži“, Jenkov: „Naprej!“ in cesarska pesem. Krasna zbirka bo dobro došla vsem pevskim društvom, šolam, osobito pa bo razveselila vse vojake, ki potrebujejo razvedrila in tolažila v fronti, v bolnišnicah itd. Veliko je zanimanje za lepo doneče naše pesmi v vojaških krogih. Priporočamo knjižico, ki tudi stane samo 1 K 50 vin. vezana, v platno vezana 1 K 80 vin., da jo širite na čast naši prekrasni narodni pesmi in našemu narodu. Dobi se pri izdajatelju in v knjigarnah. Dr. K.

Napredak, naučno pedagoška smotra. Izdaje hrvaški Pedagoško-književni zbor. Glavni urednik: Stjepan Basariček. Sourednici: Davorin Trstenjak i Josip Skavič. Sveška IV. sadržaj: Teorijska pedagogija. — Logika i didaktika. Dr. Vladimir Dvorniković: Psihologija Teodora Ribota. Miloš Borojevič: Dr. W. Lay o temeljni i principima škole akcije. Praktična pedagogija. — Davorin Trstenjak: Ni odveč ni premalo metode. Danijel Katič: Obuka o početnom računstvu. Stjepan Tomić: Povjesne slike u školi. Književna smotra. Obnovljene naše školske knjige. Obzor po pedagoškom svijetu. Davorin Trstenjak: Iz njemačke pedagoške literature. Dr. Vladimir Dvorniković: Iz danske pedagoške literature. Manji članci in bilješke. Davorin Trstenjak: Durdev dan. J. T.: Jedna napomena. Davorin Trstenjak: Sitna pedagogija.

Srednješolske vesti.

Ravnateljstvo c. kr. goriškega ženskega učiteljskega, začasno v Krškem, prosi vse lanske gojenke zavoda, učence in učenke vadnice za njihove naslove po naslednjem obrazcu na dopisnici: Podpisani je obiskoval . . . v šolskem letu 1914/15 . . . tečaj

(razred vadnice) na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici in je letos gojenec (gojenka) . . . tečaja (razreda) v . . . Podpis z natančnim naslovom. — Obenem se naznanja, da je Njegovo cesarsko in kraljevo apostolsko Veličanstvo po odloku vis. c. kr. ministrstva za uk in bogočastje meseca novembra 1915, št. 27237/15, blagoizvolilo izreči učiteljskemu zboru in gojenkam najvišjo zahvalo za uspešne zasluge pri izdelovanju gorkih oblačil za naše hrabre vojake na bojišču.

Imenovanje. Profesor Marin Rabudan v Splitu je imenovan za častnega ravnatelja c. kr. realne gimnazije v Šibeniku.

Umri je v Mariboru tamkajšnji profesor veronka I. Markošek.

Umri je nagle smrti ravnatelj gimnazije v Osijeku, Gjuro Zagoda, in sicer v Zagrebu. Zvečer je sedel še s prijatelji v restavraciji, a ko je prišel v svojo sobo v hotelu, ga je zadela kap in je na mestu umrl.

Iz naše organizacije. Kranjsko.

Občni zbor Narodne šole se je vršil dne 19. aprila 1916 ob 9. uri dopoldne v prostorih „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani, kakor smo že zadnjič omenili.

Predsednik tov. Anton Razinger je bil zaradi bolezni zadržan in je namesto njega otvoril občni zbor njegov namestnik tov. Jakob Dimnik, ki je pozdravil došle člane društva. Nato je poročal tajnik tov. Fran Galč o delovanju društva v letu 1915. Skupna imovina koncem leta je znašala 6614 K 31 v, samo za 35 K 45 v manj nego preteklo leto. Blagajnik tov. Alojzij Kečelj je poročal o blagajniškem stanju društva. Izdatkov je imelo društvo 1600 K 28 v. Vojnega posojila je vzelo društvo za 200 K. Nato se je vršila volitev odbora. Izvoljeni so bili: Razinger Anton, predsednik; Dimnik Jakob, predsednikov namestnik; Gale Fran, tajnik; Kečelj Alojzij, blagajnik in odbornikom: Furlan Jakob, Likar Janko, Petrič Ivan, Režek Juraj in Widel Karel. Pregledniki računov so tovariši: Luka Jelenc, Janez Levec in Vendelin Sadar. Predsednik se zahvali za obilno udeležbo ter zaključuje 43. občni zbor.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem naznanja svojim članom, da se je obrnila z utemeljeno vlogo na Štajerski Lehrerbund, naj stori pri štajerskem deželnem odboru in c. kr. deželnem šolskem svetu vse potrebne korake.

1. da se povodom odmeritve bojne draginske doklade ozira v prvi vrsti in najbolj na nižje krajevne razrede;
2. da se ob tej priliki ne bo zopet prezrlo oženjenih učiteljic.

Društveni vestnik.

Skupne zadeve.

JUBILEJSKA SAMOPOMOČ.

Letos smrt pridno žanje v vrstah „Jubilejske Samopomoči“. Danes naznanjam tem polom p. i. članom že tretji smrtni slučaj. Dne 15. aprila je umrla učiteljica soproga Matilda Kovačič od Sv. Trojice v Slovenskih goricah, ki je bila član društva „Jubilejska Samopomoč“. Ker je društveni predsednik mobiliziran, sem kot njegov namestnik v smislu § 3 društvenih pravil izplačal njenemu soprogu J. Kovačiču 500 K. Vsled tega pozivljam vse člane, da plača vsak za ta smrtni slučaj v smislu § 4. tekom enega meseca 2 kroni. Kdor je še na dolgu za Janežičev in Šumrov smrtni slučaj in pa letnino za 1916, naj to poravnava. Ker so vsled vojne društveniki neznankije razkropljeni, zato se tudi to pot ne bodo razpošile pošne položnice (čeki), ampak plačaj vsak član 2 K 6 vin. po poštni nakaznici na naslov: „Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Ljubljana, 1. maja 1916.

Jakob Dimnik, podpredsednik.

Kranjske vesti.

— Iz ljudskošolske službe. Za suplentinjo v Metliki je nameščena bivša učiteljica v Suhorju Emilija Rozina-Kamenškova, ker ima učiteljica Marija Zakrajškova zaradi bolezni dopust. Za suplenta na Onku je nameščen vpokojeni nadučitelj Josip Windisch. V Št. Vidu pri Ljubljani je nameščena za suplentinjo Ivana Miheličeva, ker je učiteljica Marija Babnik-Rajerjeva zaradi bolezni na dopustu. — C. kr. okrajni šolski svet v Novem mestu je namesto k vojakom

odišlega učitelja Albina Lajovica imenoval za suplentinjo na ljudski šoli v Mirni Mariji Sušnikovo, doslej suplentinjo na ljudski šoli v Prečni. — C. kr. okrajni šolski svet v Litiji je imenoval dosedanjo suplentinjo na ljudski šoli na Raki Štefanijo Jermanovo za suplentinjo na ljudski šoli v Polšniku in dosedanja suplentinja na ljudski šoli v Kresnicah Julija Hribarjeva je imenovana na mesto k vojakom odišlega nadučitelja Fortunata Lužarja za suplentinjo na ljudski šoli v Izlahah. — C. kr. okrajni šolski svet v Postojni je namesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega nadučitelja Dragotina Česnika poveril vodstvo štirirazredne ljudske šole v Knežaku učiteljici Justini Sušetovi. — C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljansko okolico je dosedanjo provizorično učiteljico Josipino Palčič-Frankelovo imenoval za provizorično učiteljico na trirazredni ljudski šoli v Hrušici. — Namesto vpoklicanega učitelja Jožefa Samide je imenovana za suplentinjo v Smuku Herma Wilferjeva. — Začasni voditelj 1. mestne deške ljudske šole v Ljubljani je postal učitelj Ivan Bele, ker je dobil nadučitelj Jakob Dimnik dopust. — Namesto vpoklicanega nadučitelja Mihe Salbergerja je postala začasna voditeljica šestrazredne ljudske šole na Jesenicah učiteljica Roza Coriaryjeva.

— Kaj je z nagrado za hrošče? V „Slov. Nar.“ beremo: S kakim veseljem so lanko leto zatirali šolarji tega škodljivca! Skoro vsak dan so bili na delu, ali sami, ali pod nadzorstvom učiteljstva, in nekatere šole so naznanile politički oblasti kar na tisoče litrov teh rjavih ujetnikov. Bila je to pravcata hroščeva vojna. Ker ima pa denar povsod svojo privlačno silo, je postal boj tolikanj intenzivnej, čim je bila razglašena osemvinska nagrada od litra. Eno leto čakati na obljube, je pa malo predolgo, in zato opravičeno prosimo merodajne faktorje, naj že rešijo učiteljstvo sumničenja in mučnih vprašanj, kdaj bo hroščevina poravnana.

— Ljubljansko slovensko učiteljstvo na delu za IV. vojno posojilo. V mestni dvorani na magistratu se je vršil slovesen manifestacijski shod vsega učiteljstva ljubljanskih slovenskih javnih in zasebnih ljudskih šol, ki ga je v imenu c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega sklical g. župan in vodil okrajni šolski nadzornik Fran Lavtižar. Po otvoritvi zborovanja, ki sta mu bila zapisnikarja učiteljica Karla Šinkovčeva in učitelj Josip Jerše, je sklicatelj obravnaval edino točko dnevnega reda: Četrto vojno posojilo. Poudarjal je, dolžnosti, ki jih ima šola in učiteljstvo v šoli in izven šole pri podpisovanju IV. vojnega posojila, ter pozval vse učiteljstvo, da se z vso resnostjo in vztrajnostjo posveti agitaciji za četrto vojno posojilo in da zaneso to agitacijo med ljudstvo. V ta namen se bodo potom šolske mladine delili reklamni lističi s primernim besedilom.

— Iz laškega ujetništva se je oglašil Ivan Vadnjal, bivši nadučitelj na Premu, rojen v Zagorju na Pivki. Bil je ujet v Srbiji, bival je nekaj časa v Aleksincu in Nišu, zdaj se je pa šele čez eno leto oglašil iz Sardinije: Isola Asinaria.

— Zavrjnena pritožba. Septembra 1913 je bila v Ljubljani volitev dveh zastopnikov učiteljstva v mestni šolski svet. Proti veljavnosti te volitve je učitelj Adolf Sadar vložil pritožbo na deželni šolski svet, češ, volitev ni veljavna, ker jo ni vodil okrajni šolski nadzornik, nego župan, zakon pa predpisuje, da sme učiteljska zborovanja, konference itd., pri katerih se sklepa o učiteljskih zadevah, voditi le okrajni šolski nadzornik. To pritožbo sta odbila deželni šolski svet in ministrstvo in zdaj jo je zavrnilo tudi upravno sodišče. Ljubljanski župan je vendar predsednik mestnega šolskega sveta ter ima kot tak tudi svoje pravice, ki mu jih nihče ne more vzeti. To je sedaj povedalo tudi upravno sodišče!

— Velikonočna darila. Njeni ekselenci gospe deželni predsednici baronici Schwarz so se izročili dne 17. aprila 1916 kot velikonočna darila naslednji predmeti: Od učenk 3. razreda deklishe vadnice na c. kr. učiteljskem v Ljubljani, skupno z učiteljico Minko Skabernetovo za junake domovine 50 bolniških zglavnice s prevlekami, 26 parov volnenih kratkih nogavic, 41 parov letnih kratkih nogavic, 23 parov krp; od učenk 4. razreda istega zavoda skupno z učiteljico M. Stupco 50 bolniških zglavnice s prevlekami, 24 parov kratkih nogavic, 50 parov krp; od Lee Levčeve, suplentinje na istem zavodu, 22 bolniških zglavnice s prevlekami in 2 para copat.

— Izpremembe na kranjski deželni vladi. Uradni list razglašuje vpokojitev deželnega predsednika tajnega svetnika barona Teodorja Schwarzja von Karsten, ki mu je podelil cesar veliki križ Franc-Jožefovega reda, ter imenovanje dosedanega podpredsednika tržaškega namestnika Henrika grofa Attensa za deželnega predsednika na Kranj-